

МЕТОДИ І ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ОСОБИСТИМИ ФІНАНСАМИ ДОМОГОСПОДАРСТВ

Шафоростова В.А., e-mail- verashaforostova1999@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Економічна активність населення зумовила виникнення окремої ланки фінансової системи - особистих фінансів. В сучасних умовах особисті фінанси стають важливим інструментом економіки. Особисті фінанси (з макроекономічного погляду) - це фінансові ресурси фізичних осіб усіх форм прояву економічної активності, які формують показник добробуту населення, беруть участь на всіх стадіях розподілу й перерозподілу доходів та зумовлюють темпи економічного розвитку в країні [1].

Під управлінням фінансами домогосподарств розуміється діяльність членів домашнього господарства щодо регулювання його вхідних і вихідних грошових потоків з метою підвищення загального добробуту домогосподарства, а також діяльність органів державної влади й управління, пов'язану із впливом на процес формування доходів і витрат членів домашнього господарства з метою оптимізації та раціоналізації фінансових відносин в державі [2]. Об'єктами управління фінансами домашніх господарств є сукупні доходи (іноді - сукупне багатство), сукупні витрати (видатки) домогосподарств і взагалі – фінансові відносини окремого індивідуума чи домогосподарства.

Серед основних методів управління фінансами домогосподарств з позиції мікрорівня можна зазначити [1,2]:

- фінансовий облік (доходів і видатків, активів і нагромаджень);
- фінансове планування;
- бюджетування;
- кредитування;
- фінансовий аналіз та контроль членів домогосподарства за поточними доходами і витратами;
- прогнозування;
- інвестування (формуванням заощаджень, перетворення їх на джерела пасивного доходу).

Кожен з перелічених методів на практиці реалізується за допомогою відповідних інструментів. Центральне місце в управлінні фінансами домогосподарств відведено плануванню, складанню і виконанню бюджету, під яким слід розуміти сукупність економічних відносин, в які вступають домогосподарства з приводу формування та використання фондів грошових коштів, призначених для якнайповнішого задоволення матеріальних і духовних потреб членів таких господарств.

Ключове значення в системі управління фінансами домогосподарств мають фінансові посередники ринку, як професіонали в сфері мобілізації і інвестування грошових нагромаджень. Саме вони надають важливі фінансові інструменти формування особистого капіталу і активів домогосподарств. Центральне місце в цьому процесі займають банківські установи, діяльність яких веде до зростання реальних доходів громадян від розміщення заощаджень, а також до розширення їх фінансових можливостей завдяки кредитуванню. Переваги банківських послуг для домашніх господарств відомі – універсалізація з одного боку і персоналізований підхід з іншого; диверсифікація послуг і можливість комплексного обслуговування клієнтів [3].

Крім банків, у фінансовому забезпеченні добробуту домогосподарств важливу роль відіграють установи, які наведені нижче (табл.1)

Таблиця 1

Основні учасники та інструменти управління особистими фінансами домогосподарств

Фінансові установи (посередники)	Інструменти
Банки	Кредити; депозити; мультивалютні вклади; фонди банківського управління; система платежів і розрахунків; мобільний банкінг; банківські метали
Недержавні пенсійні фонди	страхування; необов'язкове пенсійне страхування
Страхові компанії	Страхування життя; майнове страхування; страхування відповідальності
Інститути спільного інвестування	Пайові та корпоративні інвестиційні фонди; венчурні фонди; довірче управління; брокерські послуги; капітальні інвестиції
Кредитні спілки	Кредити, депозити
Інші учасники	Відсотки; депозити

Не менш значущим інструментом управління фінансовими ресурсами домогосподарств є загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, яке складається з двох рівнів: солідарної системи та системи обов'язкового накопичення, а також недержавне пенсійне забезпечення. Для того, щоб запровадження обов'язкової накопичувальної пенсійної системи стало дієвим інструментом формування фінансових ресурсів населення України, необхідна практична реалізація пенсійної реформи, яка містить соціальні, економічні, демографічні, фінансові та політичні складові.

Страхові та інвестиційні компанії є одними з найпоширеніших структур для накопичення й ефективного розміщення коштів домашніх господарств, і надають громадянам відчуття впевненості, захищеності від різноманітних ризиків. Також уваги заслуговує: активізація інвестиційної діяльності домогосподарств шляхом створення умов для розвитку відкритого, інформаційно-ефективного, ліквідного ринку цінних паперів, ринку страхових послуг; розвитку фінансової грамотності, обізнаності населення щодо фінансових інструментів, переваг їх використання з метою заощадження та інвестування.

Підсумовуючі вищенаведене, слід зазначити, що універсальних методів і інструментів управління особистими фінансами не існує, велике значення має індивідуальний підхід з урахуванням умов кожного домогосподарства, етапів його життєвого циклу.

Список використаної літератури.

1. Драган О.О. Теоретичні основи формування системи управління фінансами домогосподарств / О.О. Драган // Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. – 2015. – Вип. 5.
2. Кізіма Т. Управління фінансами домашніх господарств: теоретико-прагматичні аспекти / Т. Кізіма // Світ фінансів. – 2009. – №4.
3. Якушева І.Є. Інституції посередництва на ринку фінансових послуг України / І.Є. Якушева // Зб. наук. праць ТДАТУ (економічні науки) / ТДАТУ. – Мелітополь, 2018. - № 3 (38). С. 192 - 198.

Науковий керівник: **Якушева І.Є.**, к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування